

Raseri i film

I **Nora Fingscheidts** *Systemsprenger* (2019) heter huvudpersonen Benni, ett barn vars våldsamma raseriutbrott leder till hon placeras och omplaceras på olika hem. Hennes mamma klarar inte längre av att ha henne hemma. De vuxna står handfallna inför Bennis utbrott, medan barnet förlorar förtroendet för dem som på olika sätt försöker blidka och lugna henne - också med mediciner och spännbälten. Flickans raseri förkroppsligas av skådespelaren **Helena Zengel**. Det är märkvärdigt att se en så ung person leva sig in i en komplex karaktärs raseriutbrott; rollen gestaltas på ett mångsidigt sätt som undviker att vi betraktar Bennis raseri utslutande genom diagnos-glasögon; huvudpersonen framstår snarare som en riktig människa som i ung ålder, efter bästa förmåga, försöker förhålla sig till sina egna känslor.

Filmen kan förstås som en kritik av ett samhälle som behandlar komplexa och våldsamma känslor som något att med alla medel försöka kontrollera och få bukt med, på ett sätt som gör att själva personen lämnas åt sidan och reduceras till sitt så kallade problembeteende. Men filmen driver ingen tes; den är hjärtskärande just eftersom enkla lösningar saknas. Ingen är god eller ond, de flesta menar väl.

Det finns vissa vanliga mönster när det gäller hur raseri skildras på film: man kommer genast att tänka på unga män som i någon mening fått nog, oavsett om det handlar om vigilantes och/eller andra former av psykbryt; tänk på *Falling down*, *Joker* eller *Taxi driver*. Raseri skildras också i ett oändligt antal filmer som fokuserar på hämnd; Oscarvinnaren *Parasite* kan räknas in bland dessa. I många asiatiska filmer med hämnd som tema kopplas raseri till både sorg och trauma (det koreanska ordet 'han' syftar på denna typ av känslor).

Kollektivt raseri som en reaktion på rasism, marginalisering och dåliga arbetsvillkor är en lite underskattad "genre". Jag tänker på urbana skildringar som **Spike Lees** *Do the right thing* och **Mathieu Kassowitz** *La haine* eller varför inte filmer om strejker och motstånd på arbetsplatsen, som i **Marin Karmitz** sjuttitotalfilm *Coup pour coup* – i alla dessa är raseri en reaktion på samhälleliga problem. Eftersom filmhistorien vimlar av arga män är det skäl att uppmärksamma kvinnors raseri, från **Mary Harrons** *I shot Andy Warhol* till *Thelma och Louise*. Men det är slående att det kvinnliga raseriet inte är ett särskilt vanligt tema i film, skräckfilm eventuellt som undantag.

Mio Lindman

Poddtips

Staden

En faktsäckad podcast om arkitektur- och stadsfrågor som i varje avsnitt öppnar upp nya perspektiv kring platser och samhälleliga fenomen. Podden görs av den svenska journalisten **Dan Hallemar** och urbanhistorikern **Håkan Forsell**. Lyssna och låt dig överraskas gång på gång av vart duon tar dig!

P3 Dystopi

Sveriges Radios dokumentärserie, som behandlar vad som händer när det värsta inträffar, tar upp allt från övervaknings- och mätsamhället och ekonomins kollaps till antibiotikaresistens. Om du vill sätta dig in i dagens samhällsutveckling på bred front är P3 Dystopi en guldgruva!

Läsarpodden

En samtalspodd om böcker och teologi med existentiellt djup. Den icke-religiösa ska inte låta sig avskräckas! **Joel Halldorf** och **Patrik Hagman** för intressanta samtal om allt från **Liv Strömqvists** senaste seriealbum till övervakningskapitalism och kristna romaner.

Emma Strömberg

